

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **Odborová organizace pracovníků správ památkových objektů při Národním památkovém ústavu**, se sídlem Bouzov 8, Bouzov, adresa pro doručování: Tylova 1, Olomouc, zastoupené Mgr. Pavlem Bařkem, advokátem, se sídlem Sokolovská 394/17, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské nám. 1, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2005, č. j. 9 Ca 246/2004 - 88,

takto:

- I. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2005, č. j. 9 Ca 246/2004 - 88, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Ustanovenému zástupci žalobkyně, advokátu Mgr. Pavlu Bařkovi, **se** odměna za zastupování **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Napadeným usnesením městského soudu byla odmítnuta žaloba proti fiktivnímu rozhodnutí podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále „zákon o informacích“) Ministerstva kultury, kterým žalovaný částečně odepřel žalobkyni informaci týkající se okolností výběru statutárního orgánu Národního památkového ústavu a současně i zrušení fiktivního rozhodnutí žalovaného v postavení rozkladového orgánu, kterým žalovaný v řízení o rozkladu zamítl rozklad žalobkyně proti prvostupňovému fiktivnímu rozhodnutí. Současně s podáním žaloby požádala žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a následně dne 13. 4. 2005 i o ustanovení právního zástupce. Městský soud žalobu pro nedostatek podmínek řízení podle § 46 odst. 1 písm. a)

zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších změn (dále jen „s. ř. s.“), odmítl, neboť žalobkyně i přes dvojí výzvu neprokázala, že je za ni oprávněna jednat PhDr. H. V. - P.

Proti usnesení městského soudu žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) včas podala kasační stížnost, v níž namítla stížní důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Stěžovatelka v kasační stížnosti uvedla, že žádala o ustanovení právního zástupce, soud však její žádost odmítl, a tím i znemožnil odstranění překážek řízení, resp. doložení soudem požadovaných skutečností takovým způsobem a formou, který by byl formálně bezvadný. Stěžovatelka vyjádřila již v řízení svůj nesouhlas s výzvami soudu adresovanými Národním památkovému ústavu (dále „NPÚ“), aby předložil stěžovatelčiny interní materiály, zápisy z jejích členských schůzí. Zdůraznila zejména, že NPÚ nemůže mít takové písemnosti legálně vůbec k dispozici, neboť se týkají činnosti jiné právnické osoby, které jim tato nedala k dispozici. Dále stěžovatelka opakovaně poukazovala na skutečnost, že NPÚ její interní materiály násilně zabavil, přičemž tato skutečnost byla šetřena policií a je projednávána u Okresního soudu v Olomouci. Soud přijal materiály (pouze kopie) doložené NPÚ získané nelegálně, aniž se zabýval otázkou jejich pravosti. Stěžovatelka dále zdůraznila, že se snažila vyhovět výzvám soudu, ale soud tuto její snahu odmítl z důvodů uměle vykonstruovaných; soud dále nezdůvodnil, proč odmítl čestné prohlášení PhDr. H. V. - P. o tom, že je předsedkyní stěžovatelky, neuvedl, v čem je nedostatečné, nedůvěryhodné či jaký užitek by měla ze samozvaného prohlášení se předsedkyní stěžovatelky. Dále soud odmítl čestné prohlášení člena výboru stěžovatelky p. Z. B. s tím, že je neúplné neuvedením jeho adresy, dále nepřesvědčivé a obsahově nedostačující. Žalovaný má přitom dle výpovědi svědků v trestním šetření i zápis z členské schůze z března 2004, kdy předchozí předsedkyně rezignovala na svoji funkci, a nahradila ji právě PhDr. H. V. - P. V této otázce tedy soudu lhal. Stěžovatelka se dále řídila vyjádřením místopředsedy městského soudu, že „...soudu by postačoval... dotaz na některého člena organizace směřující k ověření čestného prohlášení předsedkyně“. Stěžovatelka se tedy řídila doporučením soudu, přičemž formální náležitosti na vyjádření dle § 125 o. s. ř. nejsou stanoveny a jmenovaný člen výboru je plně orientován v časové posloupnosti předsednictví stěžovatelky. V postupu soudu spatřuje stěžovatelka rovněž porušení čl. 3 odst. 1 a 2 Úmluvy MOP o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat. Odkázala rovněž na rozhodnutí Nejvyššího soudu Jc 22/2000 21 Cdo. V řízení došlo k porušení čl. 36 odst. 1 a 2, jakož i čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Ke kasační stížnosti doložila stěžovatelka zápis z členské schůze z 15. 8. 2005, který potvrzuje předsednictví PhDr. H. V. - P. V závěru navrhla zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci zpět k dalšímu řízení.

Žalovaný nepodal ke kasační stížnosti vyjádření.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda kasační stížnost splňuje zákonné náležitosti a shledal, že z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, v jakém rozsahu a z jakých důvodů stěžovatel jím označené rozhodnutí krajského soudu napadá (§ 106 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“). Kasační stížnost podal účastník řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) - viz rozbor níže; byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatelka v ní uplatňuje přípustný důvod ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Stěžovatelka sice nejprve

explicitně uváděla důvody kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) a e) s. ř. s., následně však dne 19. 9. 2006 upřesnila a opravila, že se jedná pouze o důvod podle písm. e). (V daném případě připadá v úvahu pouze důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost proti rozhodnutí o odmítnutí návrhu podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti - srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, www.nssoud.cz. Nerozhodl-li městský soud ve věci samé, ale žalobu odmítl dle ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., nemohl by se ani Nejvyšší správní soud zabývat v řízení o kasační stížnosti jinými důvody uvedenými případně stěžovatelkou - viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 43/2003 - 38, www.nssoud.cz). Kasační stížnost je tedy přípustná a vykazuje zákonné minimum náležitostí nezbytných k tomu, aby mohla být věcně projednána.

Napadené soudní rozhodnutí Nejvyšší správní soud přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je důvodná.

Relevantní právní úprava je tato: Podle ust. § 33 odst. 4 s. ř. s. za právnickou osobu jedná ten, kdo je k tomu oprávněn podle zvláštního zákona. Za právnickou osobu nemůže jednat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy právnické osoby. Kdo jedná za právnickou osobu, musí své oprávnění na výzvu soudu prokázat. V téže věci může za právnickou osobu současně jednat pouze jediná osoba.

Ze spisů lze zjistit následující skutečnosti: V souzené věci Městský soud v Praze získal v průběhu řízení o žalobě stěžovatelky pochybnosti o tom, zda fyzická osoba, která podala jménem stěžovatelky žalobu a která se v ní označila jako předsedkyně stěžovatelky, byla v rozhodné době, tj. v době podání žaloby, skutečně oprávněna za stěžovatelku jednat (poznámka: další v řízení prověřované skutečnosti se nestaly důvodem pro odmítnutí žaloby - Nejvyšší správní soud se jim proto ve svém zkoumání explicitně nevěnuje). Proto usnesením ze dne 14. 10. 2004 uložil stěžovatelce, aby do čtrnácti dnů od doručení tohoto usnesení osvědčila, že PhDr. H. V. - P. je zmocněna za ni jednat. Stěžovatelka v reakci na tuto výzvu uvedla zejména, že dne 21. 6. 2004 jí NPÚ zabavil veškeré relevantní písemnosti, přičemž tato skutečnost je v současné době předmětem policejního šetření. Dále stěžovatelka uvedla čestné prohlášení, že je oprávněna jednat za právnickou osobu (v postavení předsedkyně odborové organizace). Toto čestné prohlášení zopakovala k další výzvě soudu z 20. 4. 2005. Následně dne 5. 5. 2005 byla opětovně vyzvána, aby doložila dokumenty, např. zápisy z členských schůzí v době od 21. 6. 2004, popř. aby doložila jinými (rekonstruovanými či nově vzniklými) materiály činnost PhDr. H. V. - P. jakožto předsedkyně stěžovatelky dle jejího čestného prohlášení. V reakci na tuto výzvu stěžovatelka zejména sdělila, že jiné - civilní i správní - soudy běžně postavení PhDr. H. V. - P. jakožto předsedkyně stěžovatelky akceptují a doložila čestné prohlášení pana Z. B., údajně člena výboru stěžovatelky, že jmenovaná je oprávněna jednat za právnickou osobu jakožto řádně zvolená předsedkyně odborové organizace. Ve spise se dále nacházejí listiny dokládající předsednictví Š. S. ze dne 18. 12. 2003 zaslané na výzvu

soudu ze strany NPÚ. Městský soud vyhodnotil situaci tak, že neuznal čestné prohlášení pana B. pro jeho neúplnost (s ohledem na neuvedení jeho adresy) a vyhodnotil je jako nepřesvědčivé a obsahově nedostatečné. Takové čestné prohlášení ani ve spojení s čestným prohlášením PhDr. V. neprokazují skutečnost předsednictví. Stěžovatelka měla učinit vše, co by pomohlo podpořit toto čestné prohlášení - např. cestou vysvětlujících sdělení, předložením rekonstruovaných či současných dokumentů či konkrétních vyjádření členů stěžovatelky. Městský soud situaci vyhodnotil tak, že dal žalobkyni dostatek prostoru a návodů, aby mohla dostupným a soudem naznačeným způsobem prokázat hodnověrnost předložených čestných prohlášení. Z tohoto důvodu městský soud žalobu pro nedostatek podmínek řízení podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl, neboť žalobkyně i přes výzvy soudu neprokázala, že je za ni oprávněna jednat PhDr. H. V. - P.

Nejvyšší správní soud předepisuje, že v posuzované věci vycházel ze závěrů rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ve skutkově i právně obdobné věci, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 1 As 38/2006. Nejvyšší správní soud se v tomto smyslu orientoval zejména na věcnou podstatu kasační námitky, tj. zda PhDr. H. P. prokázala - nahlíženo prizmatem názorů jasně vyjádřených ve výše citovaném rozhodnutí rozšířeného senátu - své oprávnění jednat za stěžovatelku v řízení o žalobě v postavení její předsedkyně (Vysvětlující poznámka: v průběhu řízení došlo ke změně příjmení H.V. - P. na H. P. - soud používá pro označení této fyzické osoby současné správné příjmení; pro minulé úkony, činěné ještě pod jménem H. V. - P., používá původní příjmení, tak jak je používáno ve všech tehdejších dokumentech. S ohledem na skutečnost, že městský soud rozhodoval ještě za platného příjmení V. - P. a že Nejvyšší správní soud zkoumá správnost jeho postupu v té době, používá tedy - v souladu s označením a údaji ve spise - převážně původní podobu příjmení. Tato poznámka je činěna, aby nedošlo k pochybnostem ohledně označované fyzické osoby.). Rozšířený senát se k rozhodné otázce postavil zcela opačně, než městský soud. V obecné rovině především dospěl k závěru, že soud měl přihlédnout k právní povaze stěžovatelky, ke skutečnostem známým soudu z jeho úřední činnosti, zejména k tomu, že stěžovatelka nemá přístup k dokumentům o své činnosti, a k tomu, že PhDr. H. V. - P. v jiných soudních řízeních za stěžovatelku jedná. V případě pochybností měl soud právo aplikovat způsobem výhodnějším pro jednotlivce.

Základními dokumenty, které v případě stěžovatelky mohly sloužit k prokázání oprávnění fyzické osoby PhDr. H. P. jednat za stěžovatelku, by byly zakladatelský dokument (zápis z ustavující členské schůze) či stanovy, které upravují jednání za stěžovatelku, a zápis z členské schůze, na níž byla PhDr. H. V. - P. zvolena předsedkyní stěžovatelky. Rovněž i v nyní projednávaném případě je však (obdobně jako u případu projednávaného rozšířeným senátem) obsahem soudního spisu mj. usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. 33 Nc 1461/2004, z něhož je zřejmé, že NPÚ bez souhlasu stěžovatelky převzal její interní materiály a jak vyplynulo ze sdělení stěžovatelky, ta je dosud nemá k dispozici. Podle názoru vysloveného již rozšířeným senátem lze proto důvodně předpokládat, že stěžovatelka skutečně bez vlastního zavinění nedisponuje výše uvedenými dokumenty, které by mohly bezpečně prokázat oprávnění PhDr. H. V. - P. jednat za stěžovatelku. Těmito dokumenty naopak zřejmě disponuje NPÚ (subjekt podřízený žalovanému). Je zřejmé, že prokázání oprávnění jednat za žalobce ve smyslu § 33 odst. 4 s. ř. s. je jednou z podmínek řízení, a proto nemůže být závislé na vůli jiného subjektu. V opačném případě by tento subjekt mohl zabránit stěžovateli v

přístupu k soudu, což představuje v právním státě nepřípustný zásah do práva na soudní ochranu.

Rozšířený senát za této situace akceptoval čestné prohlášení pana Z. B. (ze spisu vyplývá, že osoba s tímto jménem vystupuje na prezenční listině z členské schůze stěžovatelky). V jeho čestném prohlášení je uvedeno, že PhDr. H. V. - P. byla členskou schůzí řádně zvolena předsedkyní odborové organizace a je oprávněna jednat za tuto právnickou osobu. Rozšířený senát dále vzal v úvahu, že stěžovatelka se při prokazování oprávněnosti PhDr. H. V. - P. řídila také sdělením místopředsedy Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2005, zn. 4641/2005 St (totéž sdělení bylo učiněno i v nyní projednávaném případě), podle něhož by k prokázání oprávnění jednat za stěžovatelku postačoval dotaz na některého člena organizace směřující k ověření skutečností uvedených v čestném prohlášení předsedkyně. Nejvyšší správní soud takový důkaz, který městský soud požadoval, považuje za srovnatelně věrohodný s předloženou listinou (doplnění chybějících údajů o adrese jmenovaného bylo možno odstranit výzvou soudu, popř. potvrdit svědeckou výpovědí), která však městskému soudu k prokázání oprávnění nepostačovala. Nejvyšší správní soud dále vzal v úvahu skutečnost vyplývající ze spisu a známou nepochybně i městskému soudu, že stěžovatelka vystupuje jako účastník v řadě řízení vedených u civilních soudů (např. řízení vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 19 C 234/2004, sp. zn. 16 C 367/2004 a sp. zn. 16 C 349/2004 nebo řízení vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 33 Nc 1461/2004) a v těchto řízeních za ni jedná PhDr. H. V. - P., aniž by tyto soudy zpochybnily její oprávnění za stěžovatelku jednat. (Zápis z členské schůze z 15. 8. 2005, který stěžovatelka doložila ke kasační stížnosti, nebyl soudu k dispozici v průběhu jeho rozhodování, proto k němu Nejvyšší správní soud s ohledem na § 109 odst. 4 s. ř. s. nemůže přihlídnout; potvrzuje však výše konstatované skutečnosti).

V předmětné věci proto rozšířený senát uzavřel s tím, že s ohledem na povahu pochybností o oprávnění PhDr. H. V. - P. a s ohledem na objektivní nemožnost doložit její oprávnění standardním způsobem (tedy zápisem z členské schůze, na které byla PhDr. H. V. - P. zvolena předsedkyní stěžovatelky), byly doklady předložené stěžovatelkou ve spojení se skutečnostmi známými soudu z jeho úřední činnosti (soudu je např. z jiných spisů znám dopis NPÚ ze dne 12. 5. 2004, ve kterém je PhDr. H. V. - P. označena jako předsedkyně stěžovatelky) dostatečné k prokázání oprávnění jednat za stěžovatelku. Nejvyšší správní soud tedy s odkazem na jasné stanovisko rozšířeného senátu musí konstatovat, že Městský soud v Praze nesprávně aplikoval § 33 odst. 4 s. ř. s., a v důsledku toho bylo stěžovatelce odepřeno právo na přístup k soudu a právo na soudní přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy, a proto kasační stížností napadené usnesení pro nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil. Věc současně vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení, v němž je tento soud podle odst. 3 téhož ustanovení vázán výše vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud pouze poznamenává, že podáním adresovaným Městskému soudu v Praze požádal ustanovený zástupce stěžovatelky před rozhodnutím Nejvyššího správního soudu o zrušení jeho ustanovení zástupcem. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí

městského soudu je v daném případě rušeno, a s ohledem na ustanovení advokáta pouze pro řízení o kasační stížnosti, jeho zastoupení právní mocí tohoto rozhodnutí zaniká.

Uvedený advokát podal dne 16. 1. 2008 vyúčtování za poskytnuté úkony právních služeb podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). V tomto vyúčtování požadoval odměnu za 1 úkon právní služby, a to za převzetí a přípravu zastoupení, přičemž dokladuje první poradu s klientem „zápisem o první poradě s klientem“. V případě ustanovení advokáta platí hotové výdaje za zastupování a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 s. ř. s.). Podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu náleží advokátovi odměna za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, je-li klientovi zástupce ustanoven soudem. O odměně ustanoveného zástupce uvažil NSS takto: Pravost a pravdivost doloženého zápisu o první poradě s klientem stěžovatelka v přípise ze dne 14.9.2009 zpochybňuje s tím, že má za to, že žádná porada neproběhla. Za těchto okolností, kdy byl doklad doložený advokátem do spisu výslovně zpochybněn, Nejvyšší správní soud tuto skutečnost podrobně zkoumal a zjistil následující: Ve spise je založen originál „zápisu o první poradě s klientem“, a to s originálními podpisy zúčastněných subjektů. V daném případě spis obsahuje množství písemností - řádově v desítkách - s podpisy předsedkyně stěžovatelky. Srovnáním podpisů ze spisu je zjevné, že v případě uvedeného zápisu se nejedná o podpis předsedkyně stěžovatelky. Nejvyšší správní soud má za to, že první porada s klientkou nebyla prokázána, odměnu tedy ustanovenému zástupci nepřiznal. (Není vyloučeno, že se ve skutečnosti jednalo o poradu s původně ustanovenou a zproštěnou zástupkyní JUDr. Podivínskou. Pokud tomu tak bylo, měl zástupce tuto skutečnost plnohodnotně uvést - o náhradě by jistě v takovém případě mohlo být uvažováno. Za daných okolností však tvrzená porada s klientkou nebyla prokázána, a bylo rozhodnuto, jak je uvedeno ve výroku.)

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2009

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu